

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Полтавський юридичний інститут
Кафедра конституційного, адміністративного,
екологічного та трудового права**

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Теорія та практика конституційного судочинства»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – 08 «Право»
Спеціальність – 081 «Право»
Освітня програма / спеціалізація – «Право»
Статус дисципліни – обов'язкова
Рік набору – 2019, 2020

Викладач – Полховська Інна Костянтинівна,
доцент кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та
трудового права, кандидат юридичних наук, доцент

30 серпня 2019 р.

Полтава – 2019

Силабус навчальної дисципліни «Теорія та практика конституційного судочинства» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньої програми «Право» Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Полтава: Полтавський юрид. ін.-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 9 с.

Розробник

Полховська Інна Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент

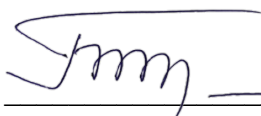
Гарант освітньої програми

Криницький Ігор Євгенович – завідувач кафедри цивільного, господарського і фінансового права, доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник

Затверджено на засіданні кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права (протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Дата оновлення – 28 серпня 2020 року
(протокол № 1 засідання кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права від 28 серпня 2020 року)

Завідувач кафедри

В. М. Божко

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Теорія та практика конституційного судочинства
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова, належить до циклу навчальних дисциплін загальної фахової підготовки.
Викладач	Полховська Інна Костянтинівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного, екологічного та трудового права ПЮІ НЮУ імені Ярослава Мудрого
Контактний телефон	+38 0532 560148
E-mail	polkhovska.inna@ukr.net
Консультації	Четвер 13-00 – 14-00, м.Полтава, Першотравневий проспект, 5, ауд. 601-б.
Онлайн консультації у Facebook:	https://www.facebook.com/polkhovska.inna

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається поняття та зміст основних категорій конституційного судочинства. Вивчаються моделі конституційної юстиції у провідних країнах світу. Досліджується конституційний процес в Україні на сучасному етапі, роль органів конституційної юрисдикції в механізмі правової охорони Конституції та гарантуванні прав і свобод людини і громадянина; статус Конституційного Суду України; конституційно-судовий процес; сутність та види рішень Суду, правові позиції Суду з найбільш вагомих сфер конституційного будівництва (гарантування конституційного ладу та народовладдя, реалізації та захисту конституційних прав і свобод, з акцентом на конституціоналізацію галузевого законодавства). Студенти знайомляться із здійсненням Конституційним Судом України повноважень конституційного контролю, офіційного тлумачення Конституції України та реалізації інших повноважень, передбачених Конституцією України.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Теорія та практика конституційного судочинства» – набуття студентами здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі конституційного судочинства, що передбачає проведення різноманітних досліджень та/або здійснення інновацій й характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завдання:

- формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у галузі конституційного судочинства, що включають сучасні наукові здобутки у цій галузі права, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері;
- набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок щодо критичного мислення та розуміння державотворчих процесів, а також способів розв'язання проблем, котрі виникають в процесі діяльності Конституційного Суду України;
- здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та навчальних дисциплін «Конституційне право України», «Державне будівництво і місцеве самоврядування», «Муніципальне право», «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Трудове право» й розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах;

– здатність розв’язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо звернення до Конституційного Суду України з конституційною скаргою; складання конституційних подань та звернень, інших процесуальних документів, що застосовуються в конституційному судочинстві; аналізу і застосування рішень Конституційного Суду України та висловлених в них юридичних позицій;

– формування у студентів знань та умінь, необхідних їм для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою генерування нових знань у сфері конституційного судочинства.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв’язки

Пререквізити: «Теорія держави і права»; «Конституційне право України»; «Адміністративне право»; «Державне будівництво і місцеве самоврядування»; «Господарське право»; «Трудове право»; «Фінансове право», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн».

Кореквізити: «Публічна служба», «Правове забезпечення запобігання корупції».

Постреквізити: «Актуальні проблеми цивільного права», «Податкове право», «Медичне право», «Правове регулювання екологічної безпеки».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

- втілення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права у конституційно-правових відносинах;
- взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з вітчизняними конституційно-правовими інститутами;
- розуміння методології тлумачення основних конституційно-правових норм;
- здатність реалізовувати норми конституційного права;
- порівняльно-правовий аналіз моделей конституційної юстиції;
- поглиблені знання практики реалізації конституційно-правових інститутів;
- обґрунтовану правову позицію на різних стадіях правозастосування конституційно-правових норм, як зі сторони органу публічної влади, так і з боку фізичних (юридичних) осіб;
- продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових та індивідуальних актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на конституційно-правові відносини;
- здатність самостійно готувати проекти актів у різних сферах діяльності органу конституційного судочинства;
- базові навички з виконання процесуальних функцій судді, прокурора, адвоката, наукового консультанта, помічника судді, правового радника та нотаріуса у відносинах із органом конституційної юрисдикції, іншими органами публічної влади.

**Розклад занять з навчальної дисципліни на 2020/2021 н.р.
для студентів денної форми навчання**

Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
1	2	3	4
01.09.20 - 04.09.20	1. «Конституційний Суд України як орган судового конституційного контролю»	1. «Конституційний Суд України як орган судового конституційного контролю» <i>Основна література:</i> 1; 4; 5; 9; 10	Особливості американської моделі конституційної юстиції; статус Конституційного Суду України за конституційно-правовою реформою 2016 року; Загальна характеристика функцій Конституційного Суду України.
07.09.20 - 11.09.20	2. «Тлумачення Конституції України Конституційним Судом України»	2. «Тлумачення Конституції України Конституційним Судом України» <i>Основна література:</i> 5; 8; 9; 10	Межі тлумачення Конституційним Судом України; відмінність видів тлумачення від способів тлумачення; загальна характеристика неофіційного тлумачення; конформне тлумачення в процесі здійснення конституційного контролю.
14.09.20 - 18.09.20	3. «Доктрини у практиці Конституційного Суду України»	3. «Доктрини у практиці Конституційного Суду України» <i>Основна література:</i> 1; 4; 7; 9.	Поняття сучасної конституційної доктрини; практика Європейського суду з прав людини як джерело рішень Конституційного Суду України; доктрина позитивного обов'язку держави
21.09.20 - 25.09.20	4. «Конституційно-судовий процес в Конституційному Суді України»	4. «Конституційно-судовий процес в Конституційному Суді України» <i>Основна література:</i> 5; 9; 10	Критерії прийнятності звернень; процесуальні особливості провадження за конституційними скаргами; відмінність конституційно-судового процесу від судового процесу в судах загальної юрисдикції.
28.09.20 - 02.10.20	5. «Рішення та юридичні позиції Конституційного Суду України»	5. «Рішення та юридичні позиції Конституційного Суду України» <i>Основна література:</i> 5; 9; 10.	Верховенство рішень Конституційного Суду України як гарантія їх виконання; преюдиційність рішень Конституційного Суду України; підстави перегляду Конституційним Судом України своїх рішень.

1	2	3	4
05.10.20 - 09.10.20	6. «Юридичні позиції КСУ з питань реалізації та захисту прав людини»	6. «Юридичні позиції КСУ з питань реалізації та захисту прав людини» <i>Основна література:</i> 1; 2; 6; 7	Трискладовий тест в практиці Конституційного Суду України; правові позиції Суду щодо забезпечення основоположних принципів правового статусу людини і громадянина; забезпечувальний наказ в практиці Конституційного Суду України.
12.10.20 - 16.10.20	7. «Юридичні позиції КСУ в сфері кримінального права і процесу»	7. «Юридичні позиції КСУ в сфері кримінального права і процесу» <i>Основна література:</i> 1; 5; 9; 10	Вплив рішень Конституційного Суду України на розвиток кримінального права і процесу; право на правову допомогу в юридичних позиціях Конституційного Суду України.
19.10.20 - 23.10.20	8. «Юридичні позиції КСУ в сфері цивільного, господарського права і процесу»	8. «Юридичні позиції КСУ в сфері цивільного, господарського права і процесу» <i>Основна література:</i> 1; 5; 9	Конституціоналізація приватного права; горизонтальний ефект Конституції і права людини; юридичні позиції КСУ щодо адміністративно-правового статусу особи
26.10.20 - 30.10.20	9. «Юридичні позиції КСУ з питань діяльності публічної влади»	9. «Юридичні позиції КСУ з питань діяльності публічної влади» <i>Основна література:</i> 3; 5; 9.	Юридичні позиції КСУ з питань особливостей конституційно-правового статусу АРК; висновки Конституційного Суду України щодо функціонування органів публічної влади; захист прав місцевого самоврядування в Конституційному Суді України.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

1. наукової статті;
2. наукової доповіді;
3. тез наукової доповіді на конференції;
4. огляд судової практики;
5. есе за вузькоспеціальною проблематикою;
6. анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, у т.ч. іноземної;
7. термінологічного словника
8. підготовки до практичних занять та іспиту.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у «Методичних рекомендаціях до самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Теорія та практика конституційного судочинства» для студентів другого (магістерського)

рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право» / уклад. І.К. Полховська Полтава : ПЮІ Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 9 с.

Інформаційне забезпечення курсу

Основні нормативно-правові акти

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 29.08.2020).
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35, стор. 6. Ст. 376. Дата оновлення: 20.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2509-19#Text> (дата звернення 29.08.2020 р.)
3. Про Регламент Конституційного Суду України: постанова Конституційного Суду України від 22.02.2018 р. № 1-пс/2018. Вісник Конституційного Суду України. 2018. № 2, стор. 14. Дата оновлення: 11.09.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004710-18#n2> (дата звернення 29.08.2020 р.)

Основна література

1. Барабаш Ю. Г. Преюдиціальність рішень Конституційного Суду України: проблемні питання теорії та практики. *Право України*. 2010. № 6. С. 45–53.
2. Барабаш Ю. Опыт конституционного реформирования в Украине: в поисках европейского идеала. *Сравнительное конституционное обозрение*. 2014. №1 (98). С. 22–33.
3. Баулін Ю. Двадцять років вітчизняної конституційної юрисдикції. *Вісник Конституційного Суду України*. 2016. № 4–5. С. 23–40.
4. Бориславська О. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз : монографія. Харків : Право, 2018. 384 с.
5. Конституційна юрисдикція: підручник / Ю. Г. Барабаш, І. І. Дахова, О. П. Євсєєв та ін. / за ред. Ю. Г. Барабаша та А. О. Селіванова. Харків : Право, 2012. 168 с.
6. Речицький В. Прості цінності конституціоналізму. *Критика*. 2011. № 1–2. URL: http://krytyka.com/cms/front_content.php?idart=1018
7. Тодыка Ю.Н. Толкование Конституции и законов Украины: теория и практика. Харьков : Факт, 2001. 328 с.
8. Селиванов А.О. Конституційна юрисдикція: поняття, зміст, принцип верховенства права, правові позиції по справах прав людини і конституційних конфліктів у сфері публічної влади. Київ : вид. Дім «Ін Юре», 2008. 120 с.
9. Скомороха В.Є. Конституційна юрисдикція в Україні: проблеми теорії, методології і практики. К.: «МП Леся», 2007. 716 с.
10. Шевчук С. Основи конституційної юриспруденції : монографія. Київ : Укр. центр правничих студій, 2001. 302 с.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» ([https://nlu.edu.ua/files/norm doc/kodeks akademichnoyi etyky.pdf](https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf)).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити із аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Теорія та практика конституційного судочинства» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами *поточного контролю* знань студентів є:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *практичних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист есе або реферату за ініціативи студента. За підсумками практичних занять студент може отримати від 0 до 28 балів;

– протягом семестру студенти виконують завдання для *самостійної роботи* (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 8;

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на *лекційних заняттях* із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування. За підсумками поточного контролю на лекціях студенти можуть отримати від 0 до 4 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів із навчальної дисципліни є *іспит*, що оцінюється за шкалою від 0 до 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 20 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів

Лекційні заняття	Практичні заняття (поточний контроль)		Самостійна робота	Іспит (підсумковий контроль)	Підсумкова оцінка знань
	Модуль № 1	Модуль № 2			
max 4	max 14	max 14	max 8	max 60	max 100

Шкала підсумкової оцінки знань студентів

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34